

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ
ҒЫЛЫМИ-ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛ

ULAGATTY
USTAZ

ҚР Оқу-ағарту министрлігі
№ 514 бұйрықпен бекітілген

Білім беретін, ғылыми, танымдық, жарнамалық басылым

МББ аты: Республикалық ғылыми-әдістемелік журнал «ULAGATTY USTAZ»

МББ тілі: қазақша, орысша, ағылшынша

Шығу жиілігі: айына 1 рет Тарату аумағы: Қазақстан Республикасы

Меншік иесі: «Ulagatty Ustaz» ЖШС Алматы қаласы Бас редакторы: Нагиев И. Б.

Негізгі тақырыптық бағыты: білім беретін, ғылыми, танымдық, жарнамалық

Республикалық ғылыми-әдістемелік журнал «ULAGATTY USTAZ»
жарияланған ақпараттардың авторлық құқы ақпарат авторына тиесілі, редакция жауапты емес.
Жарияланған ақпарат авторларының пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді.

Астана қаласы Қазақстан Республикасының
Ақпарат және Қоғамдық даму министрлігінің
Ақпарат комитеті 2023 жылғы 12 ақпандағы
Мерзімді баспасөз басылымын, ақпараттық агенттікті және желілік
Басылымды есепке қоюы туралы куәлігі № KZ51VPY00117354 берілген.

Тапсырыс: 562 Таралымы: 3000 дана.
Журнал «Ulagatty Ustaz» ЖШС баспаханасында басылды.
Алматы қаласы – 2026 жыл Телефон: 8 777 055 0590

Негізгі және туынды сын есім

АДЫЛХАНОВА ГУЛМИРА АМАНКЕЛДИЕВНА

Бастауыш сынып мұғалімі

Ақтөбе қаласы

«№85 жалпы білім беретін орта мектебі » КММ

Білім беру ұйымының атауы	«№85 ЖББОМ» КММ			
Пәні:	Қазақ тілі			
Бөлім:	Су -тіршілік көзі			
Педагогтің аты-жөні:	Г.А.Адылханова			
Күні:	02.04.2026ж			
Сынып:	3 «Ә»			
Сабақтың тақырыбы:	№106 сабақ. Негізгі және туынды сын есім			
Оқу бағдарламасына сәйкес оқыту мақсаты:	3.2.4.1 өз бетінше мәтіннің тақырыбын және мұғалімнің көмегімен негізгі ойды анықтау; 3.2.3.1 мәтін мазмұны бойынша пікір білдіруге бағытталған сұрақтар құрастыру және жауап беру;			
Сабақтың мақсаты	Мәтін мазмұны бойынша пікір білдіруге бағытталған сұрақтарға жауап береді			
Сабақтың барысы				
Сабақтың кезеңі/ уақыты	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурст ар

Сабақтың басы 5 минут Өткенді пысықтау 5 минут	I. Психологиялық ахуал қалыптастыру «Көгершін» ұшырайық көңілкүй сыйлау «Біртұтас тәрбие» тәрбие бағдарламасындағы құндылықтарды оқу процесіне ұйымдастыру кезіңінен бастап, сабақтың әрбір кезеңінде жүргіземін. Құндылық мақсаты: Адам өміріндегі, отбасындағы, қоғамдағы еңбектің құндылығын түсіну https://youtu.be/PAN_QP3B2k?si=_bOguhzc15ggjjXa Ой шақыру -Ненің сыбдырын естідік? -Ненің даусын естідік? II. Өткенді пысықтау 11-жаттығу Жұмбақты	Тілек тілеп көгершін ұшырады Өткенді пысықтайды	Мақтау, мадақтау арқылы бағалап отыру Дескриптор: Жұмбақты көшіріп жазып, шешуін табады, сын есімдерді туып, ажыратады ы-26 «Білім клас» әдісі	ЖИ Суреттегі Жұмыс дәптері Оқулық
---	--	---	--	--

Сабақ тың ортасы 20 минут	көшіріп жазып, шешуін тап. Көлді жердің үкілі аруы, Өткір желдің саз тартар қаруы Қамыс ІІІ. «Болжау» әдісі ЖИ тақырыпты ашу 1-топ «Бұлақ» тобы 2-топ «Өзен» тобы 3-топ «Теңіз» тобы 4-топ «Мұхит» тобы 13-жаттығу Мәтінді оқы. Сұрақтарға жауап бер 1-топ: Мәтінде не туралы айтылғын? Су туралы 2-топ: «Судың қадірі» дегенді қалай түсінесің? Сусыз тіршілік жоқ	Тапсырманы орындайды Сұрақтарға жауап беру арқылы мәтін мазмұнын ашады Тақырыпты түсініп алады	Дескриптор: Мәтінді оқиды-1б Сұрақтарға жауап береді-1б Өз ойларын жүймен талқылап, қорытынды жасайды-1б сұрақ дайындайды, жауап береді-1б Тамаша жұмыс! Жарайсыңдар!	Оқулық Жұмыс дәптері
--------------------------------------	--	---	--	---------------------------------

	3-топ: Мәтін неліктен «Судың да сұрауы бар» деп аталған? 4-топ: Сен қалай ойлайсың?Өз ойларыңды топта талқылап айт -Әр топ бір-бір сұрақ ойындау ,сұраққа жауап беру Мақсаты: сұраққа толық жауап беруге үйрету ЕББҚ ІҮ. Тақтамен жұмыс Сәуірдің екісі Сынып жұмысы Сс Судың да сұрауы бар.	Жеке жұмыс жасайды Нұсқаулық ты толықтыра ды	Дескриптор: «Суды дұрыспайдалан! » нұсқаулығын толықтырып жазады-1Б Тамаша жұмыс орындадыңдар!	Суретте р Оқулық Оқулық Жұмыс дәптері
--	---	--	--	---

Сергіту сәті 2 минут Сабақты қорыту 8 минут	Ү.«Суды дұрыс пайдалан!» нұсқаулығын құру әдісі 14-жаттығу Тыйым сөздерді қолданып, «Суды дұрыспайдалан!» нұсқаулығын толықтырып жаз. Суды бекер төкпе. Түнде су алуға барма. Судың бетін ашық қалдырма. Лас су төккен жерді баспа. ҮІ .Сергіту сәті Тәулік бойы тынбайтын , Болайықшы ақ жаңбар.(тырсылда ту Астан-кестен жауатын, Әткінші енді біз жаңбыр. (тарсылда ту)	Қимылмен жасайды Тапсырманы орындайды Балықтарды өз ыдысына	Дескриптор: суреттегі балықтарды сипаттап, сәйкестендіреді -1б Дескриптор: Сын есімдерді мағынасына қарай топтастырып жазады-1б	Оқулық Кері байланыс тақтасы Аквариум
--	---	--	--	--

Жарқырай күн ашылды, Қатты нөсер басылды. Неше түрлі әдемі, Кемпірқосақ асылды. ҮІІ. Жұптық жұмыс «Сәйкестендіру» әдісі 15-жаттығу Суреттегі балықтар бойынша жалпақтау ұзындау, кішірек сөздерін қатыстырып, оларды сәйкестендіреді ҮІІІ.«Аквариум» әдісі ТЖ Заттың түсі:көкшіл, қара, сарғаю Заттың көлемі:ұзын,қысқа, терең,кең, тар, Заттың сапасы: лас,күшті, таза, әлсіз	салады Үй тапсырмасын алады	Дескрипторы: негігі және туынды сын есімдерді ажырта алады-16 Керемет! «Алма ағашы» әдісі

	Заттың дәмі: қышқыл, дәмді,тәтті IX. Бекіту «Иә, жоқ» ойыны X. Үй тапсырмасы 16 -жаттығу -Өлеңді оқып,жатқа жазады. -Өлеңнен сын есімдерді тауып,оларға сұрақ қояды. -Сын есімдер қай сөзбен байланысып тұрғанын айтады. Кері байланыс «Алма ағашы» 	Кері байланыс жасайды		
--	---	-----------------------------	--	--

Ғғ дыбысы және әрпі

ШАЛАБАЕВА ГУЛМИРА

Ақтөбе қаласы

“№85 жалпы білім беретін орта мектебі”КММ

Бастауыш сынып мұғалімі

Білім беру ұйымының атауы		
Пәні:	Әліппе	
Бөлім:	Әліппе кезеңі	
Педагогтің атыжөні:	Шалабаева Г:	
Күні:		
Класс:	1 В	
Сабақтың тақырыбы:	№60 сабақ. Ғғ дыбысы және әрпі	
Оқу бағдарламасына сәйкес оқыту мақсаты:	1.1.5.2 сөйлеу барысында дауыс ырғағын, екпін, әуен, қарқын, кідірісті сақтау, ойды ым-ишара, қимыл арқылы жеткізу; 1.2.1.2* оқу түрлерін (буындап оқу, тұтас оқу, мәнерлеп оқу, түсініп оқу) қолдану; 1.2.5.1* мұғалімнің қолдауымен мәтіннің, сюжетті суреттің мазмұны бойынша сұрақ қою, сұраққа жауап беру; 1.3.6.1 жазу жолын, жоларалықты, жолдың жоғарғы және төменгі сызықтарын сақтап, әріп элементтерін, әріптердің бір-бірімен байланысын көркем жазу	

Сабақтың мақсаты		-сөйлеу барысында дауыс ырғағын, екпін, әуен, қарқын, кідірісті сақтау, ойды ым-ишара, қимыл арқылы жеткізеді; -оқу түрлерін (буындап оқу, тұтас оқу, мәнерлеп оқу, түсініп оқу) қолданады; -мұғалімнің қолдауымен мәтіннің, сюжетті суреттің мазмұны бойынша сұрақ қояды, сұраққа жауап береді; - жазу жолын, жоларалықты, жолдың жоғарғы және төменгі сызықтарын сақтап, әріп элементтерін дұрыс салады, әріптерді бір-бірімен байланыстырып көркем етіп		
		жазады;		
Құндылықтар және оның мақсаты: Ай құндылығы: Әділдік және жауапкершілік		Сабақ құндылығы: БІРЛІК ЖӘНЕ ЫНТЫМАҚ Өзгені тыңдау, түсіну және диалог жүргізе алу Апта дәйексөзі: Тура биде туған жоқ		
Сабақтың барысы				
Сабақтың кезеңі// уақыты	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар

Сабақтың басы	Сабаққа дайындық жасау	Оқушылар өлеңді хормен айтады	Мақтап, мадақтап отыру	
5 минут	Бір, екі, үш Сынып іші тып-тыныш. Жалқаулықты тастаймыз, Сабағымызды бастаймыз.			
Өткенді пысықтау	Өткенді пысықтау	Затты біреуге тиесілі етіп айтуда қосымшаның өзгеретінін аңғарады	Дескриптор: Буындарды жеке тұтас сөздегі айтылуымен оқиды.	Суреттер
5 минут	Тізбектей оқыту. Затты біреуге тиесілі етіп айтуда қосымшаның өзгеретінін аңғару.	Сөздерді салыстыра отырып	Әрбір дыбысты естіп, әріпті	
	Менің інім Менің қоңырауым	оқиды	көріп, өздігінен саналы оқиды.	
Сабақтың ортасы	Сенің інің Сенің қоңырауың Оның інісі Оның қоңырауы «Лимонад» әдісі		Затты біреуге тиесілі етіп айтуда қосымшаның өзгеретіні	
20 минут	«Н» – «ң» дыбыстары бар			

	сөздерді салыстырып оқу. Тон-тоң шын-шың менмен Қон-қоң сен-сең кен-кең Тақырыпты ашу Топтық жұмыс. «Пазл құрастыру» әдісі Ғарыш, ғарышкер, сағат, торғай, қарға, балға суреттерін пазл арқылы құрастырады. Дыбыстық талдау дағдыларын дамыту жұмысы. 1. Сурет бойынша әңгіме құрау. 2. Әңгімені сөйлемдерге талдау. Сөйлем санын анықтау. 3. Бір сөйлемді сөздерге талдау. Сөйлемдегі сөз санын анықтау. 4. Өтілетін жаңа дыбысы бар	«Пазл құрастыру» арқылы сабақ тақырыбын ашады. Оқушылар сюжетті сурет бойынша әңгіме құрайды: «Ғарышта ауа болмайды. Онда барлық заттар қалқып жүреді.	н аңғарды Дескриптор. -Өтілетін жаңа дыбысы бар «ғарышкер» сөзіне дыбыстық талдау жасады: -«Ғ» дыбысының айтылу	 оқулық жұлдызшалар
--	--	---	--	---

	«ғарышкер» сөзіне дыбыстық талдау жасау. 5.Сөзді буынға бөліп, жаңа дыбыстың орнын анықтау. 6.«Ғ» дыбысының айтылу ерекшелігімен танысу. 7.«Ғ» дыбысының таңбасы – оның әрпімен танысу. 8.Жұлдызшалардан «ғ» әрпін жасау. https://youtu.be/xJsvKKTvQSM?si=AeS7OpFiWAE4IGpV (ғарышкерлер туралы бейне жазба) Жаңа тақырып Оқылым. 1.Оқулықтың 63-бетінде берілген сөздер мен мәтінді мұғалімнің оқушылармен бірге буындап, тұтастай оқуы. 2.«Ғ» дыбысының сөз алдында, ортасында келетін орнын оқушылардың өздіктерінен табуына мүмкіндік жасау. 3.Сөз мағынасымен жұмысты берілген сөздермен ұйымдастыру. Сөздің ортасына (аға – таға), сөз соңына (ғарыш – ғарышкер) тиісті дыбысты қосу арқылы оның мағынасы өзгеретінін түсіну.	Ғарышқа ұшатын адамды ғарышкер деп атайды. Ғарышта скафандр кию қажет». Әр буындағы дыбыстарды тұтастырып, «бір дыбыс» сияқты қосып, яғни дауыссыздан дауыстыға қарай және дауыстымен үндестіріп оқиды.	ерекшелігі мен танысты - жұлдызшалардан «ғ» әрпін жасады. - Ғарышкерлер туралы бейне жазба) Дескриптор	оқулық Суреттер
--	--	---	---	---

Сергіту сәті 2 минут Сабақты қорыту 6 минут	4.Жаңылтпашты жаттатқызып, оқушылардың тез-тез айтуын ұйымдастыру. https://atamuraweb.kz/?page_id=32725 (жаңылтпаш Кел, билейік балақай! Әуенге қимылды жаттығулар жасау. Жазылым (ЕББҚ) 1.Оқулықтағы «ғ» әрпінің таңбалануына назар аудару. 2.«Ғ» әрпін тақтаға жазып көрсету. 3.«Ғ» әрпін ауада жазып көрсету. 4.Дәптердегі Ғғ дыбысына берілген тапсырмаларды жазу. Кеме» тапсырмасы 1.ш, ғ, а,ғ,р,ы (ғарыш) 2.алды, Талғат, шаңғы (Талғат шаңғы алды) 3.Сурет (ағаш) 4. сыр...а (ғ) ФС тапсырмасы	Жаттығулар жасайды Оқушылар жазу дәптеріндегі тапсырмаларды орындайды Оқушылар өздеріне берілген саралау тапсырмаларын	р: Буындарды жеке тұтас сөздегі айтылуымен оқыды. Әрбір дыбысты естіп, әріпті көріп, өздігінен саналы оқыды Дескриптор: Сызықтарды бастырып жазу	 Жұмыс дәптері
---	--	---	--	--

Қосымша тапсырма 2минут	Саралау тапсырмасы 1 деңгей: Өлеңді оқы. Дыбыс сызбасының көмегімен бос ұяшыққа тиісті сөзді тап. Торғай 2-деңгей: Өлеңдегі «ғ» дыбысы бар сөздерге дыбыстық талдау жаса. <table border="1" data-bbox="304 943 805 994"> <tr> <td>Т</td><td>О</td><td>Р</td><td>Ғ</td><td>А</td></tr> </table> 3-деңгей: Өлеңдегі ұйқас сөздерді тап. Қарға-таға, торғай-тоғай.	Т	О	Р	Ғ	А	орындайды Тапсырманы орындайды Сөйлемдерді көркем жазады Кері байланыс береді	арқылы «ғ» әрпінің бас және кіші әрпін жазды. Үлгі бойынша сөздерді жазды. Каллиграфиялық талапқа сай дұрыс және сауатты жазд Дескриптор: 1-деңгей Өлең ұйқасына қарай және сөздің дыбыс сызбасы	Оқулық Суреттер
Т	О	Р	Ғ	А					

			арқылы жаңа сөзді тапты: торғай. 2-деңгей Өлеңдегі «ғ» дыбысы бар	
--	--	--	---	--

Кері байлан ыс 5 минут			сөздерге (қарға, таға, торғай, тоғай) дыбыстық талдау жасады. 3-деңгей Өлеңнен ұйқас сөздерді (қарға– таға; торғай – тоғай) табады. 	
--	--	--	---	--

**КӨРКЕМ ЕҢБЕК – ШЫҒАРМАШЫЛ
ТҰЛҒА ҚАЛЫПТАСТЫРУ НЕГІЗІ**

**МАХАШОВ ДАУЛЕТБЕК
ШИРИНТАЕВИЧ**
Көркем еңбек пәні мұғалімі

**Түркістан облысы, Шардара ауданы
Сырдария ЖББМ КММ**

Қазіргі білім беру жүйесінде оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамыту маңызды міндеттердің бірі болып табылады. Осы мақсатты жүзеге асыруда көркем еңбек пәнінің алатын орны ерекше. Бұл пән оқушылардың қолөнерге, дизайнға, технологияға және өнерге деген қызығушылығын арттырып қана қоймай, олардың эстетикалық талғамын қалыптастыруға ықпал етеді.

Көркем еңбек пәні – теория мен тәжірибені ұштастыратын, оқушыны еңбекке баулитын маңызды пәндердің бірі. Сабақ барысында оқушылар түрлі материалдармен жұмыс істеуді үйреніп, өз қолдарымен бұйымдар жасап, шығармашылық жобалар орындайды. Бұл олардың қиялын дамытып, ойлау қабілетін жетілдіреді.

Қазақ халқының ұлттық қолөнері – көркем еңбек пәнінің маңызды бағыттарының бірі. Оқушылар ою-өрнек өнерімен, киіз басу, ағаш өңдеу, зергерлік бұйымдар жасау сияқты ұлттық мұралармен танысады. Осы арқылы жас ұрпақтың бойында ұлттық құндылықтарға деген құрмет пен мақтаныш сезімі қалыптасады.

Көркем еңбек сабағында оқушылар тек бұйым жасауды ғана емес, сонымен қатар еңбек мәдениетін, ұқыптылықты, жауапкершілікті және табандылықты меңгереді. Әрбір дайындалған жұмыс олардың өз күшіне деген сенімін арттырып, жетістікке жетуге ынталандырады.

Заманауи білім беру талаптарына сәйкес көркем еңбек пәнінде ақпараттықкоммуникациялық технологиялар да кеңінен қолданылады. Компьютерлік графика, жобалау бағдарламалары және түрлі цифрлық құралдар оқушылардың жаңа технологияларды игеруіне мүмкіндік береді.

Ұлы ойшыл Абай Құнанбайұлы «Еңбек қылмай тапқан мал дәулет болмас» деп еңбекке ерекше мән берген. Көркем еңбек пәні осы қағиданы басшылыққа ала отырып, оқушыларды адал еңбекке, шығармашылық ізденіске және өмірлік дағдыларды меңгеруге тәрбиелейді.

Көркем еңбек пәні – оқушының жан-жақты дамуына, шығармашылық әлеуетінің ашылуына және ұлттық мәдениеттің сақталуына қызмет ететін маңызды оқу пәні. Сондықтан бұл пәннің тәрбиелік және білімдік маңызы әрқашан жоғары болып қала береді.

Бүгінгі таңда білім беру жүйесінің басты мақсаты – жан-жақты дамыған, шығармашыл және бәсекеге қабілетті тұлға қалыптастыру. Осы міндетті жүзеге асыруда көркем еңбек пәнінің маңызы ерекше. Себебі бұл пән оқушылардың бойындағы табиғи қабілеттерді дамытып, олардың шығармашылық әлеуетін ашуға мүмкіндік береді.

Көркем еңбек – тек қолөнер немесе сурет салу сабағы ғана емес. Ол – оқушыны еңбекке баулитын, эстетикалық талғамын қалыптастыратын, қоршаған ортаны тануға үйрететін кешенді пән. Сабақ барысында оқушылар әртүрлі материалдармен жұмыс істеуді меңгеріп, бұйымдар жасаудың технологиялық жолдарын үйренеді. Сонымен қатар, өз идеяларын жобалап, оны жүзеге асыру дағдыларын қалыптастырады.

Бұл пәннің ерекшелігі – теориялық білімнің тәжірибемен ұштасуында. Оқушылар жасаған әрбір бұйым өз еңбегінің нәтижесін көруге мүмкіндік береді. Мұндай жұмыстар олардың жауапкершілігін арттырып, шыдамдылық пен ұқыптылыққа тәрбиелейді.

Көркем еңбек сабақтарында ұлттық қолөнерге ерекше назар аударылады. Қазақ халқының бай мәдени мұрасы, ою-өрнек өнері, сәндік-қолданбалы бұйымдары жас ұрпаққа насихатталады. Бұл оқушылардың ұлттық құндылықтарды құрметтеуіне және мәдени мұраны сақтауға деген қызығушылығын арттырады.

Қазіргі заман талабына сай көркем еңбек пәнінде инновациялық технологиялар да кеңінен қолданылуда. Әртүрлі цифрлық бағдарламалар, графикалық редакторлар және заманауи құралдар оқушылардың техникалық сауаттылығын дамытуға ықпал етеді.

Көркем еңбек пәні арқылы оқушылар өздерінің шығармашылық мүмкіндіктерін ашып қана қоймай, болашақ мамандық таңдауға да алғашқы қадам жасайды. Дизайнер, сәулетші, инженер, суретші, технолог сияқты көптеген мамандықтардың негізі осы пән арқылы қаланады.

Қорыта айтқанда, көркем еңбек пәні – оқушылардың еңбекке деген сүйіспеншілігін қалыптастыратын, шығармашылық қабілеттерін дамытатын және ұлттық құндылықтарды дәріптейтін маңызды пән. Сондықтан оның жас ұрпақ тәрбиесіндегі орны ерекше.

Бастауыш сынып оқушыларының оқу белсенділігін арттырудың тиімді жолдары

ЖАНУЗАКОВА ЛАУРА АБДИКАДЫРОВНА

Бастауыш сынып мұғалімі

"М. Таипов атындағы орта мектебі" КММ

Алматы облысы, Ұйғыр ауданы, Кішідиқан ауылы

Бастауыш мектеп — баланың тұлғалық дамуының іргетасы. Осы кезеңде қалыптасқан оқуға деген қызығушылық, танымдық белсенділік пен өзіндік ойлау дағдылары мектептік өмірдің барлық кезеңіне ықпал етеді. Сондықтан бастауыш сынып мұғалімінің міндеті — жай ғана білім беру емес, оқушының ішкі ынтасын оятып, оны өз бетінше ізденуге бағыттау.

1. Белсенді оқыту әдістері

Ойын арқылы оқыту

6–10 жас аралығындағы балалар үшін ойын — бұл тек демалыс емес, негізгі танымдық іс-әрекет. Сабақта дидактикалық ойындарды қолдану:

- оқу материалын жеңіл меңгертеді;
- сыныпта оң эмоционалдық ахуал туғызады;
- бәсекелестік сезімін оятып, белсенділікті арттырады.

Мысал: Математика сабағында "Сан жарысы" ойынын, қазақ тілінде "Сөз тізбегі" ойынын қолдануға болады.

Жүппен және топпен жұмыс

Оқушыларды шағын топтарға бөліп жұмыс ұйымдастыру коммуникативтік дағдыны дамытады. Бала өз идеясын жеткізуге, басқаны тыңдауға және ортақ шешімге келуге үйренеді. Топтық жұмыс кезінде рөлдерді нақты бөлу маңызды: жетекші, хатшы, баяндаушы.

2. Сабақты ұйымдастырудың заманауи тәсілдері

"Бәрі білсін" принципі

Дәстүрлі сабақта белсенді болатын бірнеше оқушы ғана емес, сыныптың әрбір мүшесі жауап беруге мүмкіндік алуы тиіс. Ол үшін:

- бланктермен жұмыс (әр оқушы жауабын жазады, бір уақытта көрсетеді);
- "светофор" сигналдары — баланың түсінген-түсінбегенін жылдам анықтайды;
- міні-сауалнамалар мен стикерлер арқылы кері байланыс.

Сараланған тапсырмалар

Сыныптағы барлық оқушының дайындық деңгейі бірдей емес. Үш деңгейлі тапсырмалар жүйесі:

Деңгей	Сипаттама	Мақсат
Базалық	Үлгі бойынша орындау	Білімді бекіту
Негізгі	Өз бетінше қолдану	Дағдыны дамыту
Шығармашылық	Жаңа жағдайда пайдалану	Ойлауды тереңдету

3. Оқушы мотивациясын арттыру жолдары

Баланы сырттай ынталандыру (баға, мақтау) ғана жеткіліксіз — ішкі мотивацияны қалыптастыру маңыздырақ.

Тиімді тәсілдер:

- Табыс жағдаятын жасау — кез келген оқушы сабақта жеңіске жетуін сезінуі керек. Тым қиын тапсырма баланы ынтасынан айырады.
- Мадақтаудың нақтылығы — "жарайсың" орнына "сен бұл мәселені өте мұқият талдадың" деп нақты атау бала үшін мағыналырақ.
- Оқушының таңдау мүмкіндігі — тақырып бойынша бірнеше тапсырма нұсқасынан өзіне ыңғайлысын таңдатуға болады.

4. Формативтік бағалау: дер кезінде кері байланыс

Бағалау тек қорытынды емес, үйрету процесінің ажырамас бөлігі.

Формативтік бағалаудың міндеті — оқушының қай жерде қиналып жатқанын кезінде анықтап, қолдау көрсету.

Практикалық құралдар:

- "Екі жұлдыз, бір тілек" — жазба жұмыстарға пікір жазу кезінде екі жақсы жағын атап, бір жетілдіретін нүктені ұсыну;
- Шығыс билеті (exit ticket) — сабақ соңында оқушы 1–2 сұраққа жауап жазып шығады;
- Өзін-өзі бағалау парақтары — бала өзінің күшті және дамытатын жақтарын таниды.

5. Мұғалімнің кәсіби өсуі

Тиімді сабақ — мұғалімнің үздіксіз өзін жетілдіруінің жемісі. Ол үшін:

- озық тәжірибені зерделеу және өз тәжірибенді жазу;
 - әріптестермен ашық сабақтар өткізу және пікір алмасу;
 - оқушылардың реакциясын байқап, сабақтан сабаққа ыңғайластыру.
- Рефлексиялық күнделік жүргізу — өзіңнің педагогикалық ізденісінді жүйелеудің қарапайым, бірақ өте пайдалы тәсілі.

ФИЗИКА – ТАБИҒАТ ТІЛІН ТАНУДЫҢ КІЛТІ

ИСКАКОВА ЛАЗЗАТ НУРСАПАЕВНА

Физика пәннің мұғалімі

"М. Таипов атындағы орта мектебі" КММ

Алматы облысы, Ұйғыр ауданы, Кішідиқан ауылы

Қазіргі ғылым мен техниканың қарқынды дамуы физика пәнінің маңызын бұрынғыдан да арттырды. Физика – табиғаттағы құбылыстарды, қозғалыс заңдылықтарын және энергияның түрленуін зерттейтін іргелі ғылым. Ол адамзат өркениетінің дамуына үлкен үлес қосып, көптеген жаңалықтардың негізіне айналды.

Мектептегі физика пәнінің негізгі мақсаты – оқушыларға табиғат заңдарын түсіндірумен қатар, олардың ғылыми дүниетанымын қалыптастыру. Физиканы оқу барысында оқушылар бақылау жүргізуді, тәжірибе жасауды, салыстыруды және қорытынды шығаруды үйренеді. Бұл дағдылар тек сабақта ғана емес, күнделікті өмірде де маңызды рөл атқарады.

Физика пәні математика, информатика, химия сияқты ғылымдармен тығыз байланысты. Сондықтан физиканы терең меңгеру болашақ инженерлерді, ғалымдарды және техникалық мамандарды даярлаудың маңызды негізі болып табылады.

Бүгінгі таңда физика сабағында цифрлық технологияларды пайдалану, виртуалды зертханалар мен модельдеулерді қолдану оқыту сапасын арттыруға мүмкіндік беруде. Мұндай әдістер оқушылардың пәнге деген қызығушылығын күшейтіп, күрделі заңдылықтарды жеңіл түсінуге көмектеседі.

Физика – әлемді танудың сенімді құралы. Ол оқушылардың логикалық ойлауын дамытып, ғылыми ізденіске баулиды және болашақ мамандық таңдауда берік негіз қалайды.

Физика – табиғат құбылыстарын зерттейтін тәжірибелік ғылым. Сондықтан физика пәнін оқыту барысында теориялық білімді тәжірибемен ұштастыру ерекше маңызға ие. Тәжірибелік жұмыстар оқушылардың пәнге деген қызығушылығын арттырып қана қоймай, ғылыми ойлау қабілеттерін қалыптастырады.

Көптеген оқушылар формулаларды жаттап алғанымен, олардың өмірдегі қолданысын толық түсіне бермейді. Ал тәжірибе барысында олар заңдардың нақты қалай жұмыс істейтінін өз көздерімен көреді. Мысалы, Архимед заңын түсіндіру кезінде суға әртүрлі заттарды батырып, олардың көлемі мен салмағының өзгерісін бақылауға болады. Бұл оқушылардың тақырыпты терең меңгеруіне көмектеседі.

Ньютон заңдарын оқыту кезінде ойыншық көліктерді пайдаланып тәжірибе жасау тиімді. Оқушылар қозғалыс жылдамдығының күшке тәуелді екенін бақылап, теориялық білімдерін іс жүзінде дәлелдей алады.

Электр тогы тақырыбын өткенде қарапайым электр тізбегін құрастыру оқушылардың қызығушылығын арттырады. Батарея, шам және өткізгіш сымдарды пайдалану арқылы оқушылар электр энергиясының қозғалысын түсінеді.

Қазіргі таңда виртуалды зертханалар мен цифрлық симуляциялар кеңінен қолданылуда. Олар күрделі тәжірибелерді қауіпсіз жағдайда көрсетуге мүмкіндік береді. Әсіресе, атомдық физика немесе ғарыштық құбылыстарды түсіндіруде мұндай технологиялардың маңызы зор.

Тәжірибелік жұмыстар оқушылардың бақылау, талдау, салыстыру және қорытынды жасау дағдыларын дамытады. Сондықтан физика сабағында тәжірибеге негізделген оқыту әдістерін тиімді пайдалану сапалы білім берудің негізгі шарттарының бірі болып табылады.

Кейбір оқушылар физика тек мектепте ғана қажет деп ойлайды. Алайда күнделікті өміріміздің барлық саласында физика заңдары жұмыс істейді. Біз оларды байқамасақ та, олар әрдайым айналамызда орын алады.

Мысалы, таңертең шәйнекке су құйып қайнатқанда жылу алмасу құбылысы жүреді. Су қызған сайын оның молекулалары жылдам қозғалып, қайнау процесі басталады. Бұл – термодинамика заңдарының қарапайым көрінісі.

Автобус кенет тоқтағанда адамның алға ұмтылуы инерция заңымен түсіндіріледі. Сол себепті көліктерде қауіпсіздік белдіктері қолданылады.

Ұялы телефондардың жұмысы да физика ғылымына негізделген. Радиотолқындар арқылы ақпарат алмасу, микрофон мен динамиктің қызметі, экрандағы жарықтың пайда болуы – барлығы физикалық заңдылықтардың нәтижесі.

Үйдегі тоңазытқыш, кондиционер, кір жуғыш машина сияқты тұрмыстық техникалардың жұмыс істеу принциптері де физика ғылымымен байланысты. Олардың тиімділігі энергияның сақталу заңына сүйенеді.

Тіпті спортпен шұғылдану кезінде де физика заңдары көрінеді. Футболшының допты тебуі, жүгірушінің қозғалысы немесе ауыр атлеттің күш жұмсауы механика заңдарымен түсіндіріледі.

Физиканы өмірмен байланыстыра оқыту оқушылардың пәнге деген қызығушылығын арттырып, алған білімдерін тәжірибеде қолдануға үйретеді.

ФОРМИРОВАНИЕ ЯЗЫКОВОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ НА УРОКАХ

ХАПИЗОВА НИГАРА МАХСУТОВНА

Педагог- модератор

Учитель русского языка и литературы в национальных классах

КГУ «Средняя школа имени М. Таипова»

село Кишидиқан, Уйгурский район, Алматинская область

В эпоху глобализации владение несколькими языками является одним из важных факторов, повышающих конкурентоспособность каждого человека. В этом контексте предмет «Русский язык и литература» занимает особое место в формировании языковой компетентности учащихся.

В процессе изучения русского языка развиваются навыки аудирования, говорения, чтения и письма. Осваивая язык, учащиеся не только изучают грамматические правила, но и учатся грамотно и последовательно выражать свои мысли, а также формируют культуру общения.

Большое значение имеют и уроки литературы. Чтение художественных произведений способствует воспитанию таких качеств, как нравственность, справедливость, дружба и трудолюбие. Анализ поступков литературных героев помогает развивать критическое мышление и умение оценивать различные жизненные ситуации.

В современных условиях образования особую роль играет использование интерактивных методов обучения языку и литературе. Дебаты, написание эссе, творческие проекты и анализ текстов повышают активность учащихся и способствуют совершенствованию их языковых навыков.

Таким образом, русский язык и литература являются важной образовательной областью, которая формирует коммуникативную культуру учащихся и способствует их всестороннему развитию.

Литература — это зеркало человеческой души. Читая художественные произведения, учащиеся не только получают языковые знания, но и усваивают важные жизненные ценности. Поэтому преподавание литературы является важным средством духовно-нравственного воспитания подрастающего поколения.

Анализируя судьбы литературных героев, школьники учатся различать добро и зло. Например, нравственные идеи в произведениях Льва Толстого или образы героев Александра Пушкина помогают формировать представления о честности, справедливости и ответственности.

Чтение художественной литературы способствует расширению словарного запаса учащихся. Они знакомятся с новыми словами, выразительными средствами языка и учатся грамотно и образно выражать свои мысли.

На уроках литературы важно не ограничиваться простым чтением текста. Характеристика персонажей, организация дискуссий по произведению, написание эссе и другие виды деятельности развивают у учащихся критическое мышление и умение анализировать информацию.

Например, написание эссе на тему «Если бы я оказался на месте главного героя...» способствует развитию творческих способностей школьников. А групповые обсуждения помогают формировать культуру общения и навыки аргументированного выражения своей точки зрения.

Цель современных уроков литературы заключается не только в том, чтобы заинтересовать учащихся чтением книг, но и в том, чтобы воспитать личность, способную мыслить, анализировать и обоснованно отстаивать своё мнение.

В современной системе образования читательская грамотность является одной из важнейших компетенций. Под читательской грамотностью понимается способность понимать текст, анализировать его содержание и применять полученную информацию в повседневной жизни.

Многие учащиеся читают текст, однако не всегда могут полностью понять его основную мысль. Поэтому на уроках необходимо использовать различные методы работы с текстом.

Например, перед чтением можно предложить задание на прогнозирование. Учащиеся, опираясь на заголовок или тему, предполагают, о чём будет идти речь в тексте. Это способствует повышению их интереса к чтению.

Во время работы с текстом полезно выделять ключевые слова, составлять вопросы и определять основную мысль. Такие задания помогают глубже понять содержание прочитанного.

После чтения учащимся можно предложить составить краткий план или пересказать текст своими словами. Эти методы способствуют лучшему запоминанию информации.

Развитие читательской грамотности положительно влияет на успеваемость учащихся по всем предметам. Это связано с тем, что основой усвоения любых знаний является умение понимать и анализировать текст.

МАТЕМАТИКАЛЫҚ САУАТТЫЛЫҚ – ЗАМАН ТАЛАБЫ

ТУРЕХАНОВА ГУЛНАРА АЛИМХАНОВНА

Математика пәнінің мұғалімі

"М. Таипов атындағы орта мектебі" КММ

Алматы облысы, Ұйғыр ауданы, Кішідиқан ауылы

Қазіргі қоғамда математикалық сауаттылық әрбір адамның табысты өмір сүруінің маңызды шарттарының біріне айналды. Математика тек мектеп пәні ғана емес, күнделікті өмірде кездесетін мәселелерді шешудің тиімді құралы болып табылады.

Математика пәнін оқыту оқушылардың логикалық ойлауын, талдау жасау қабілетін және шешім қабылдау дағдыларын дамытады. Есеп шығару барысында оқушылар мәселені бірнеше қырынан қарастыруды, дәлелді қорытынды жасауды және жүйелі ойлауды үйренеді.

XXI ғасырда математикалық білімнің маңызы артып келеді. Экономика, ақпараттық технологиялар, инженерия және жаратылыстану ғылымдарының барлығы математикалық негізге сүйенеді. Сондықтан математиканы сапалы меңгеру болашақ кәсіби жетістіктің кепілі болып саналады.

Заманауи оқыту әдістері математиканы қызықты әрі қолжетімді етуге мүмкіндік береді. Интерактивті платформалар, логикалық тапсырмалар, жобалық жұмыстар және өмірмен байланысты есептер оқушылардың пәнге деген қызығушылығын арттырады.

Математика – ойлау мәдениетін қалыптастыратын ғылым. Ол оқушыларды дәлдікке, табандылыққа және жауапкершілікке тәрбиелейді. Математикалық сауаттылықты дамыту – сапалы білім берудің маңызды бағыттарының бірі.

Математика пәнін оқытудағы басты мақсаттардың бірі – оқушылардың математикалық сауаттылығын қалыптастыру. Бұл мақсатқа жетудің тиімді жолдарының бірі – өмірмен байланысты есептерді пайдалану.

Көп жағдайда оқушылар «Бұл есеп өмірде қайда қажет болады?» деген сұрақ қояды. Мұғалім нақты мысалдар арқылы математиканың күнделікті өмірдегі орнын көрсете білуі керек.

Мысалы, дүкеннен тауар сатып алу кезінде жеңілдік мөлшерін есептеу пайыздарға байланысты. Егер тауар бағасы 20 000 теңге болып, оған 15 пайыз жеңілдік берілсе, сатып алушы нақты қанша төлейтінін есептей алады.

Отбасылық бюджетті жоспарлау барысында да математикалық білім қажет. Айлық табыс пен шығындарды есептеу, жинақ жасау, несие төлемдерін анықтау математикалық сауаттылықты талап етеді.

Құрылыс жұмыстарында аудан мен көлемді есептеу маңызды. Бөлмені жөндеу кезінде қанша тұсқағаз немесе бояу қажет екенін анықтау үшін геометриялық есептеулер қолданылады.

Осындай өмірлік мысалдар арқылы оқушылар математиканың практикалық маңызын түсінеді және пәнге деген қызығушылығы артады.

Логикалық есептер оқушылардың интеллектуалдық қабілеттерін дамытудың тиімді құралдарының бірі болып табылады. Мұндай есептерді шығару барысында оқушылар дайын формулаларды ғана қолданбайды, мәселені жан-жақты талдауға үйренеді.

Мысалы, «Үш шам бар, ал келесі бөлмеде үш қосқыш орналасқан. Қай қосқыштың қай шамға тиесілі екенін бір рет қана кіріп анықтау керек» деген есеп оқушыларды стандартты емес ойлауға жетелейді.

Логикалық тапсырмалар зейінді, есте сақтауды және талдау қабілетін дамытады. Сонымен қатар оқушылардың табандылығын қалыптастырады.

Сабақ барысында математикалық ребустар, басқатырғыштар, шахмат элементтері және олимпиадалық есептер қолданылса, оқушылардың пәнге деген қызығушылығы арта түседі.

Логикалық ойлау – тек математика үшін ғана емес, өмірде дұрыс шешім қабылдау үшін де қажет маңызды дағды. Сондықтан логикалық есептерді жүйелі қолдану сапалы білім берудің маңызды бағыты болып табылады.

МАЗМҰНЫ

- ❖ **АДЫЛХАНОВА ГУЛМИРА АМАНКЕЛДИЕВНА**
- ❖ **ШАЛАБАЕВА ГУЛМИРА**
- ❖ **МАХАШОВ ДАУЛЕТБЕК ШИРИНТАЕВИЧ**
- ❖ **ЖАНУЗАКОВА ЛАУРА АБДИКАДЫРОВНА**
- ❖ **ИСКАКОВА ЛАЗЗАТ НУРСАПАЕВНА**
- ❖ **ХАПИЗОВА НИГАРА МАХСУТОВНА**
- ❖ **ТУРЕХАНОВА ГУЛНАРА АЛИМХАНОВНА**